

di Evangelii. SED CONTRA, inquit, CUM VIDISSENT, illi videlicet praecipue Apostoli, quibuscum doctrinam meam contuli, CREDITUM MIHI ESSE EVANGELIUM PRAEPUTII, id est, munus docendi gentes doctrinam Christi, SICUT ET PETRO CIRCUNCISIONIS (praeputium et circuncisio vocabula sunt in Scripturarum sermone Judaeos, atque gentiles significantia), cum vidissent igitur Paulo gentiles Petro Judaeos in fide instituendos esse concreditos, dextras junxerunt cum ipso, pacientes id ut quisque munus obiret suaे curationis quod esset: mutuam tamen omnes inter se pacem et benevolentiam servarent. At quomodo id viderunt, Paulo Gentiles, Petro Judaeos esse commisos? QUIA, inquit, QUI OPERATUS EST PETRO IN APOSTOLATUM CIRCUNCISIONIS, OPERATUS EST MIHI INTER GENTES, id est, quia cognoverunt mihi commissum a Deo esse docere gentes, quomodo ab eodem Judaeorum docendorum Petro commissa cura est, id enim vocat, ut plerisque placet, operari in Apostolatum, potestatem facere annuntiandi Evangelii. Non igitur facta fuit Paulo potestas Judaeorum docendorum, dicet aliquis, neque contra Petrus gentes docendi potestatem habuit. At id verum esse qui possit, cum universis Apostolis potestas facta sit doctrinae disseminandae promiscue in omnes gentes? Marci ultimo (1): Euntes praedicate Evangelium omni creaturae, et Petrus proprie et eximie constitutus a Christo fuerit totius Ecclesiae pastor et Doctor? «Sed et illi proprie, ut scribit Lucas: Divinitus praeceptum fuit ut gentes doceret», quando demissum e coelo velum vidi vario bestiarum genere plenum, eique dictum est (2): Petre, surge occide, et manduca. Certe neutri illorum alteros docendi fuit adempta facultas: immo utrique in utrosque fuit nominatim concessa. Nam et de Paulo dixisse Christus scribitur (3): «Vas electionis mihi est ut portet nomen meum coram gentibus et regibus, et filiis Israel». Itaque et Petrus gentes, et Paulus

(1) Mar. ult. (2) Act. x. (3) Act. ix.

Judeos, non solum docere potuit, sed re ipsa docuit. De utroque constat in Actis Apostolicis, de Petro in capite decimo, de Paulo autem in capitibus decimo quarto, et decimo septimo, et duo de vicesimo. Quare quod hic dicit, sibi esse creditum Evangelium praeputii, sicut et Petro creditum fuit Evangelium circuncisionis, eo non tam significat divisum munus a Petri munere sibi esse delatum, idem enim utrique et in eosdem docendi munus delatum est, quam declarat, ad quam ejus muneris obeundam partem ipsorum quisque aptior esset, et habilior, neque Paulus dicit docendi gentes potestatem sibi uni esse factam, sed docet suam operam praecipue in docendo gentes spectatam esse, et cum fructu versatam: idque ex eo cognosci atque probari posse affirmat, quod addit. QUI ENIM OPERATUS EST PETRO IN APOSTOLATUM CIRCUNCISIONIS, OPERATUS EST MIHI INTER GENTES. Quo, ut ego sentio significat, sibi munus Apostolicum obeundi, et apud gentes Christum praedicanti, Deum suffragatum ipsi esse, uti antea Petro ad Judaeos loquenti fuisset auxiliatus; hoc est, Deum ipsius orationi atque voci contulisse efficacem vim, quae animos ingressa auditorum facile eos ad assensum fidei pertraheret. Nam Graece est εὐεργέτης quod vim addere, atque immittere ad id quod quis obeat efficiendum potius, quam deferre munus aut magistratum mandare significat. Consultit autem Deus sine dubio Pauli orationi atque sermonibus istam vim, quoties apud gentes dicebat: miro enim modo influebat in illarum animos. Itaque nemo illo gratior gentibus fuit: nemo quem libentius audirent: nemo cuius singula dicta magis probarent: nemo cui haberent maiorem fidem (1). Unde et dux verbi Lystris appellatus est, et pro Mercurio habitus, ut Lucas scribit, pluresque unus Paulus ad Christum convertit e gentibus quam Apostoli reliqui, quod non item ipsi accidebat apud Judaeos dicenti,

(1) Act. xiv.

apud quos spretae Mosaycae legis invidia plurimum laberabat, ex quo illos aversissimo a se animo semper expertus est, et ob id minus fructuosa illis quam gentibus vox ejus fuit. Contra autem Petri industria in convertendis ad Christum Judaeis maxime emituit, ipso Deo id agente, et orationi ejus semper ενεργησαντι, una enim ab illo atque altera apud Judaeos oratione habita ad fidem Christi conversi uno tempore sunt ad octies mille Judaei (1). Ergo cum Paulum viderent aptum et tanquam factum ad docendas gentes, quod ex eo colligebant quod ipso docente, deserto idolorum cultu, ad nostram religionem turmatim se conferebant gentiles, ut et Petro concionanti libentissime audientes se praebuerunt Judaei, Deo alteri apud alteros praecipue conciliante benevolentiam et gratiam, id est, ενεργησαντι, id ergo cum viderent, dextras, quomodo dictum est, societatis dederunt foedere inito, ut in eo quisque versaretur, ad quod quisque factus videbatur. Sequitur:

5.—Cum autem venisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat: prius enim quam venirent quidam a Jacobo cum gentibus edebat, cum autem venissent, subtrahebat et segregabat se, timens eos qui ex circuncisione erant, et simulationi ejus consenserunt caeteri Judaei, ita ut et Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. Sed cum vidisem, quod non recte ambularent ad veritatem Evangelii, dixi Cephuae coram omnibus: Si tu, cum Judaeus sis, gentiliter vivis, et non judaice, quomodo gentes cogis judaizare.

Adhuc magis suam auctoritatem confirmat. Nam docuerat se praecipuis Apostolis parem esse, quod lectus a Deo, et ab illis ascitus esset ad idem docendi munus; jam docet se superiorem esse quodammodo. Ea enim narrat, quae sibi Antiochiae acciderunt, quando Petrum in os coar-

(1) Act. III et IV.

guit in plurimorum conventu. Nam Petrum quod quorundam Judaeorum offenditionem timeret, qui e Judaea Antiochiam pervenerant, se subtraxisse scribit a commercio eorum, qui credebant e gentibus, qua re visum esse tacite in eam opinionem illos inducere, ut putarent Mosayca servanda esse quando ea Petrus servaret. Itaque se cum id animadvertisset, multis praesentibus coarguisse illum simulationis atque timoris. Hoc quidem verba p[re]se ferunt; sed utrum id admitti debeat, et utrum fieri omnino possit, ut in hoc Ecclesiae caput Petrus erraverit, et ista fecerit, quae fecisse illum Paulus scribit, et utrum credi debeat, usque eo suae modestiae Paulum oblitum esse, ut quae ipse fecerit ea in altero reprehendat, an potius aliquis alias sensus altior lateat in his verbis, magna profecto, et ad dijudicandum difficultis est quaestio, et quae non solum veterum scriptorum ingenia torserit, sed etiam duo Ecclesiae lumina Hieronymum et Augustinum inter se usque eo commiserit, ut eorum dissensio parum abfuerit a convicio, quos qui postea scripserunt sequuti, dum alias alium magis probat, et ipsi in varias sententias divisi sunt. Omnis autem hujus rei difficultas ex eo est quod videtur absurdissimum Petro affigere aut errorem, aut culpam, quod si illum a culpa liberamus, Paulum condemnare videmur, vel procacitatis, qui recte agentem objurgaverit, vel mandacii, qui, cum non objurgaverit, objurgasse tamen scripserit. Quod si quis posset hujus orationis sic interpretari sententiam, ut et Petrum liberaret a peccato, et Paulum a procacitate, et mendacio, is certe optime interpretatus eam esset. Et quo magis pateat quam hoc sit factum difficile, ea quae et pro Petro, et contra Petrum faciunt, proponam.

Ac principio non peccasse illum, sed recte et prudenter fecisse, quod cum gentibus vesci noluerit, ne eos qui a Jacobo venerant Judaeos offenderent, demonstratur primo sic. Non peccavit, quod Mosayca servari oportere arbitratus sit. Nam sciebat oraculi ejus, de quo in Actis, admonitu,

non necesse servare ea (1). Itaque et ipse Antiochiae una cum gentibus promiscue cibum capiebat, nec peccavit quod re illa postea servarit in gratiam eorum qui advenerant. Nam cum illi utrumvis esset liberum, potuit, imo debuit Judaeorum fidelium vitare offenditionem (2). Nam ut et Paulus scribit, si esca mea scandalizat fratrem meum, carnes non gustabo in aeternum. Deinde necesse erat alterutros offendti, gentes quod se subtrahebat, Judaeos ni se subtraxisset. Utris ergo potius debuit Petrus consulere? debuit certe Judaeis, quorum proprie salutem procurabat, igitur non peccavit, sed officium potius sequutus est. Ad haec. Cur quaeso Antiochenses e gentibus ad Christum conversi offendantur? an ignorare poterant Petrum, quem ante illam diem una secum vicitasse viderant, Mosaycarum legum observantiorem simulare se, non judicio, aut quo censeret oportere servari, sed indulgentia quadam in Judaeos paterna, et ut eorum infirmitati serviret? An nesciebant aequum esse, et Christianae debitum, pietati proximorum infirmitati, quoad fieri potest, consulere? ergo si causam illi cur offenderentur non habuerunt, eorum offenditionis vitandae gratia Petrus negligere Judaeos non debuit. Praeterea Paulus quid? nonne et ipse Judaeorum fidelium, quos videbat studiosos legis esse, offenditionem accurate vitavit? nonne ejus rei gratia, et ipse Mosayca servavit? aut certe simulavit servasse? nonne ipse de se: Factus sum Judaeis Judaeus ut Judaeos lucrifacerem (3): ille Timotheum circuncidi fecit, quo Judaeis faceret satis: illi caput sibi Chen-chris rasit more Judaico? (4) Idem Hierosolymis purificavit se legitimo ritu, quo se studiosum esse legis persuaderet Judaeis (5). Reprehendit ergo in Petro, quod in se probavit? qui credi possit? at hoc vafri esset et lividi, et indignum probo homine, ne dum eo, qui in omni virtutum

(1) Act. x. (2) 1 Cor. xviii. (3) Act. xvi.

(4) Act. xviii. (5) Act. xxi.

genere excelluit, igitur quam longe Paulus a livore, et detrahendi studio abest, tam certe vacat Petrus cuipa atque peccato. Atque haec Petrum defendunt. Accusant autem ea, quae de ipso Paulus scribit, quibus fidem non habere non possumus. Nam primo dicit se Petro in faciem restitisse, ergo ita se gerebat Petrus ut ei obviam iri oporteret, male ergo se gerebat, et ob id peccabat. Deinde asserit ipsum in eo fuisse reprehensibilem, non autem fuisset nisi peccasset, ergo aut peccavit, aut reprehensione dignus falso, et mendaciter dicitur. Mendacem porro Paulum dicere, ut alias possemus, hoc certe tempore, atque loco non possumus, quando non tam ipse quam sacrae mentirentur Litterae, quarum hoc ipsum quod Paulus scribit, pars quae-dam est. Praeterea, non recte ambulasse Petrum ad veritatem Evangelii, idque se vidisse idem scribit. Quid autem est non recte ambulare, nisi claudicare cum incedis, nisi offendere. Offendere autem in tanta re, quanta est Evangelii doctrina, nemo citra peccatum potest. Denique cum objurgasse illum his verbis scribit: Si tu cum Judaeus sis, gentiliter vivis, et non judaice, quomodo cogis gentes judaizare? rogo utrum hoc illi jure, an injuria? si injuria, deliquit Paulus gravissime, et quod objecit, et quod objecisse scriptum reliquit: sin jure, magnum profecto crimen Petri fuit, quando nihil fortasse pejus sit aut scelestius, quam ut si quis alium in Judaismum inducat. Atque haec in utramque partem disseruntur, quorum difficultate permoti quidam, et quod modum non invenirent, quo se ab his laqueis explicarent, commenti sunt alium quendam Cepham non Apostolum, sed ex quingentis illis, quos habuisse Christus dicitur, discipulis unum, de quo haec Paulum scripsisse volunt: et certe Graeca quaedam scholia hujus sententiae auctorem citant Caesariensem Eusebium. Sed hoc commentitum est. Nam neque demonstrari potest illorum aliquem vocatum Cepham, neque ut demonstraretur, ideo dicendum esset Cepham hunc, de quo Paulus, esse eundem

cum illo. Nam hunc Cepham Simonem esse Apostolorum principem vel ex eo apertissime constat, quod eum cum Joanne et Jacobo summis Apostolis Paulus componit: quodque eminere usque eo ipsum dicit, ut pro columna Ecclesiae haberetur. Quare Divus Hieronymus graecos scriptores, Origenem, Eusebium, Didimum, Theodorum, innumeros alios sequutus, ut et Petrum a peccato, et Paulum a mendacio liberaret, scripsit, quae Paulus scribit, vere illa quidem ab ipso scripta esse, re enim ipsa gesta fuerunt, sed gesta de ipsius Petri sententia, hoc est, convenisse Paulum cum Petro, ut et Petrus se subtraheret a convictu gentilium, quo satisficeret Judaeis, et Paulus ubi ille se subtraxisset, palam objurgaret ipsum, de eo quod se subtrahebat, ut sic rursus fieret satis gentilibus. Itaque censet, quae Paulus scribit esse aut dicta a se, aut facta a Petro, re illa quidem dicta factaque esse, sed dicta factaque simulate et composito: ex eoque constare, neque Petrum, in eo quod Judaeorum placandorum causa fecit, ipso id occulte approbante Paulo, quidquam peccasse: neque rursus Paulum falso aliquid scripsisse, aut dixisse: objurgasse enim re ipsa Petrum in multorum conventu, ipso se sic objurgari volente, quemadmodum inter ipsos convenierat. Confirmat autem suam hanc sententiam Hieronymus iis potissimum argumentis, quae supra exposita sunt, quibus et illud proprie addit, quod Paulus scribit se Petro in faciem restitisse. Nam *in faciem* valere ait idem, quod in speciem: sicque in sacris Litteris saepius poni solere, ut in illo (1), (quae secundum faciem sunt videtis), id est, quae habent ostentationem potius, quam ipsam rem: et in illo: ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur, et non in corde, id est, ad eos, qui simulate se gerunt (2). Quare non esse dubitandum, ait, quin ista per simulationem gesta sint, cum aperte Paulus dicat in faciem, id est, per speciem, et

(1) II Cor. x. (2) II Cor. ii.

simulationem a se Petrum esse reprehensum. Atque haec qui probant, ii, ad ea quae contra allata sunt sic respondent. Dicunt enim non obstare jam quod objicitur, peccasse Petrum colligi, quoniam illi in faciem restitit Paulus: restitisse, enim, in faciem illi, id est, in speciem, non serio neque vere, aut quod judicaret ipsum male aliquid facere, sed ut simularet sibi in non recte factum videri, quo sic gentes placaret. Nec etiam illud, quod scriptum a Paulo de Petro est, quia reprehensibilis erat, sua obesse sententiae. Primo enim graece reprehensum, id est, κατεγγωσμένος, non autem reprehensibilem legi: itaque graecos commentatores legisse constare, et e Latinis Ambrosium, atque Hieronymum; reprehensum autem Petrum dici, scilicet ab iis gentibus, quae in Christum credebant, quod, ut ipsae interpretabantur, Judaeorum, qui advenerant, metu, ut autem se res habebat, prudenti salutarique consilio, ipsarum consortia vitaret. Deinde, ut detur deberi legi, reprehensibilis, ut necesse esse dari videtur, quando κατεγγωσμένος hebraico more pro nomine eo, qui significat habitum, videri potest Paulus posuisse; sic enim Hebrei בְּהַלֵּל dicunt, non ut id significant, quod laudatur, sed quod laudari dignum est. Ergo ut id detur, non tamen ex eo sequi Petrum prave fecisse aliquid, sed sequi sic visum Paulo esse, Petrum scilicet, aliquid prave facere. Itaque illum, quod sic scripserit nihil mentitum esse, scripsisse enim vere et ingenuo quod videbatur sibi, sed visum ipso falso esse, itaque in eo fuisse deceptum. Quod porro addit, vidisse se quod non recte ambularent ad veritatem Evangelii, nullo modo Petri causam gravare. Non enim de Petro id Paulum scribere, sed de Judaeis illis ad Christum conversis, qui tamen ipsi legem nimis studiose servabant, et quorum offensiones vitare Petrus cupiebat: itaque dicere, se cum eos videret Judaeos, quorum causa Petrus simulabat cum gentibus se nolle congregi, non recte viam ingredi veritatis, sed nimis mordicus legitimas caeremonias retinere velle,

disputasse aduersus Petrum ipsis audientibus, simulasse que se in illum invehiri, ut in Petro Petri sectatores, atque studiosos doceret. Jam vero, quod scribit Petro dixisse (situ, cum Judaeus sis, gentiliter vivis, quomodo gentes cogis judaizare), dixisse certe id, ut scribit, fatentur. At non ex animo dixisse putant, aut quod ita judicaret, a Petro gentes in Judaismum induci, sed ut per illam simulatam reprehensionem utriusque generis fidelium saluti consuleret.

Atque haec Hieronymo, quem contra Augustinus scribens affirmat nihil simulate, aut composito actum, sed omnia sine fuco et fallaciis: ex quo et Petrum peccasse judicat, et Paulum vera loquutum (1). Et argumenta, quibus hoc divus Augustinus confirmat, ea sunt, quorum supra meminimus, et potissimum urget illud; nempe, colligi, ni Petrus peccavit mendaces sacras esse Litteras, in quibus affirmetur reprehensibilem fuisse Petrum. Etenim nisi qui in culpa sit, reprehensibilem dici neminem: mendacio autem vel uno vel semel in eis admissis Litteris omnem illarum auctoritatem subverti. Neque hujus incidere rationis nervos, quod modo dicebam, nimirum Paulum quidem opinione sua falsum esse, vere tamen quod sibi videretur posuisse: itaque sacras litteras verum dicere. Dicunt enim, non qualis esset Petrus, sed qualis Paulo sit visus, cui certe reprehensione visus est dignus. Nam ex eo liquere in judicando quidem certe, non autem in scribendo Paulum fuisse deceptum, hoc est falsum illum esse judicem, scriptorem autem verissimum. Id, inquam, minime obstat, quoniam Paulus non id tantum videri sibi, sed re ipsa scribit reprehensibilem fuisse. Quare nisi detur peccasse Petrum, non solum in judicio Pauli, sed in lingua, atque in scriptura ejus, quae eadem Spiritus Sancti scriptura est, inesse mendacium necesse esse. Quibus permoti Scholastici fere omnes ab Augustino stantes, Petrum peccati reum faciunt,

(1) Epist. xcvi.

peccati tamen levioris, veniaque digni. Nam, et si inducere in Judaismum, quod tribuitur Petro malum, grave crimen per se esset, tamen id leve haberi debuisse in Petro dicunt, quod non prudens atque sciens ficeret, sed se imprudente, atque nesciente, ex eo fieret, atque sequeretur, quod bono ille quidem animo, sed non nimis considerate faciebat (1). Quamquam, ut quod est fatear, Augustinus cum alibi, tum praecipue hunc istius enarrans locum epistolae, acerbius in Petrum invehiri, ipsumque dictis gravius onerare videtur. Quod animadvertisentes nostrae aetatis haeretici, et in Petri facto, et in Augustini judicio de ipso causam nacti ad detrahendum de Romanorum auctoritate Pontificum, Augustinum valde probant, Petrum criminosissime accusant, neque minus illum peccasse, cum haec simulabat, dicunt, quam peccarit olim, quando notum sibi esse Christum negavit. Quae potissimum res omnes catholicos inflammare debet studio aliquid inveniendi, quod cum Augustini bona pace et Petrum a culpa liberet, et sacram Scripturam mendacio vacare ostendat: me certe id movit, ut tota mente in eam curam incumberem, ac pro eo quantulum facultatis in me est, id telum haereticis et manibus extorquere conarer, et nisi me opinio fallit, videor mihi extorsisse ratione inventa, qua, et Petrum a peccato, et a mendacio Paulum libero, et praeterea demonstro nihil composito, aut per simulationem esse gestum, sed simpliciter omnia et sine fuco, atque eo plane modo, quomodo hic Paulus commemorat.

Quod ut demonstrem aliquanto altius rem totam repetam. Nam sciendum est per Christi mortem legibus obliteratis Mosaycis, haec duo ab universis Theologis pro certis et minime controversis haberi. Unum, perniciosum ac pestiferum ex eo deinceps tempore semper habitum eas leges ea ratione servare, quod ad salutem animi con-

(1) Epi. xix. de Agne. Christ. cap. xxx.